

**Programul Operațional Comun
România-Ucraina-Republica Moldova 2007-2013**

GRANIȚE COMUNE. SOLUȚII COMUNE.

Studiu de Fezabilitate

Dezvoltarea sistemului de management integrat al deșeurilor municipale solide în raionul Fălești

**Elaborat de:
Centrul Regional de Mediu Moldova
Gabriela Capcelea
Victor Cotruță**

august, 2013

Project funded by the
EUROPEAN UNION

România-Ucraina-Republica Moldova

PROGRAM DE COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ

**Proiect implementat
de Consiliul raional Fălești
Republica Moldova**

SUMAR EXECUTIV

Prezentul studiu de fezabilitate este elaborat în cadrul proiectului *„Îmbunătățirea transfrontalieră a gestionării deșeurilor municipale solide din Republica Moldova, România și Ucraina”* (cod MIS ETC-1106), finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Comun România–Ucraina–Republica Moldova 2007-2013, pentru a determina fundamentarea tehnico-economică și financiară în vederea dezvoltării infrastructurii pentru gestionarea eficientă a deșeurilor municipale solide, extinderea activității serviciului de salubritate a Întreprinderii Municipale Direcția de Producție a Gospodăriei Comunale și de Locuințe din or. Fălești (în continuare Î.M. DPGCL Fălești) în localitățile rurale din raion, fapt ce va contribui la ridicarea calității și eficienței serviciului, va crea noi oportunități pentru dezvoltarea economică, atragerea investițiilor, creșterea standardelor de viață ale populației și atenuarea poluării mediului.

Raionul Fălești este situat în partea de nord-vest a republicii și este constituit din 76 localități, dintre care: 1 oraș, 1 localitate din componența orașului, 32 de sate (comune) și 74 de localități din componența satelor (comunelor). Suprafața totală este de 1072,6 km² sau 3,15% din suprafața Republicii Moldova (RM). În prezent, populația raionului constituie circa 90 mii locuitori, inclusiv populația urbană -15 mii locuitori (17%) și cea rurală – 75 mii (83%), având o densitate de 84 locuitori/km². Raionul este traversat de 14 râulețe, a căror lungime totală este de 318,6 km. Lungimea rețelei drumurilor publice constituie 361 km, dintre care 114 km - naționale și 247 km - locale.

Activitățile economice principale din raion sunt: agricultura, comerțul, prestarea serviciilor, transportul, farmaceutica etc. Economia sectorială este orientată în principal spre fabricarea zahărului, a mașinilor industriale de spălat, a vinurilor, spumantelor și a băuturilor spirtoase, depozitarea petrolului etc. Actualmente, în raion activează 1326 agenți economici, dintre care majoritatea în domeniul agrar și al comerțului, precum și 166 de instituții publice și 102 instituții de învățământ. La nivel de raion au fost identificate 39 de surse de poluare, Î.M. „Sudzucker Moldova” Fabrica de zahăr Fălești având un impact sporit asupra mediului înconjurător, iar celelalte un impact mediu.

Perioada de analiză a situației existente privind managementului deșeurilor municipale solide constituie anii 2007-2012.

În anul 2012 pe teritoriul raionului au fost amenajate 52 de depozite pentru deșeuri cu o suprafață de circa 34 ha, fiind autorizate de autoritățile administrației publice locale în coordonare cu Inspecția Ecologică Fălești (IE). Dintre acestea, doar gunoiștea orășenească situată pe teritoriul comunei Călugăr cu o suprafață de 8,28 ha corespunde standardelor sanitaro-igienice. De asemenea, au fost identificate 21 de gropi Bekkari și 195 de gunoiști stihice care ocupă o suprafață de circa 21 ha.

Colectarea deșeurilor municipale solide în r-nul Fălești se realizează în principal în amestec, întreaga cantitate colectată fiind eliminată prin depozitare. Sistemul de colectare selectiv este aplicat în cea mai mare parte a or. Fălești, precum și în unele primării rurale. Colectarea deșeurilor în mediul urban și o parte a localităților rurale se realizează pe platformele de precollectare (PP). Până în prezent, în raion au fost construite 129 PP a deșeurilor și instalate 419 containere, dintre care 52 de PP și 190 de containere în or. Fălești, 73 de PP și 229 containere pe teritoriul a 18 primării rurale și 4 PP în s. Fabrica de Zahăr, care nu sunt dotate cu containere.

În raion activează un singur operator de salubritate – Î.M. DPGCL Fălești, care se ocupă în principal cu evacuarea deșeurilor municipale. Până în prezent, întreprinderea a încheiat contracte de prestare a serviciilor de evacuare a deșeurilor cu 99% din populația or. Fălești și acorduri cu 7 primării rurale (Călugăr, Risipeni, Sărata Veche, Pînzăreni, Făleștii Noi, Ilenuța, Egorovca). Taxa lunară pentru serviciul de evacuare a deșeurilor municipale este de 6 lei per persoană pentru consumatorii blocurilor locative, 11,27 lei per persoană pentru consumatorii caselor individuale de locuit și 77,80 lei/m³ fără TVA pentru consumatorii persoane juridice sau fizice care desfășoară diverse activități. Tariful pentru evacuarea deșeurilor de pe teritoriul primăriilor rurale conectate la serviciul de salubritate este de 77,80 lei/m³ fără TVA, la care se adaugă cheltuielile pentru combustibil raportate la numărul de kilometri pentru traseul parcurs, precum și cele pentru consumul de combustibil suplimentar conform normelor stabilite.

Gradul de acoperire cu servicii de salubritate în mediul urban - or. Fălești, a crescut considerabil în perioada 2007-2012, de la 36% la 99%, adică de circa 3 ori. Actualmente, racordarea la servicii de salubritate a localităților rurale este de 22%, de circa 2 ori mai mult decât în anul 2010.

Realizând analiza situației existente în raion privind generarea deșeurilor municipale solide de către populația raionului, în perioada de analiză, observăm că cantitatea cea mai mare este acumulată în zona rurală, datorită concentrării populației în localitățile rurale. Astfel, cantitatea de deșuri generate de populația raionului în anul 2012 a fost estimată la 15,9 mii tone, inclusiv 5 mii tone în zona urbană și 10,9 mii tone în zona rurală.

Cantitatea de deșuri colectate de la populația or. Fălești conectată la serviciul de salubritate a crescut de circa 3 ori în perioada analizată, în 2007 constituind circa 1,9 mii tone, iar în 2012 – 5,1 mii tone. De asemenea, se observă o creștere de circa 2 ori a cantității deșeurilor evacuate de la agenți economici și instituții publice, de la 410 tone în 2007 la 654 tone în 2012. Începând cu anul 2010 operatorul de salubritate practică colectarea selectivă a sticlei, plasticului și a deșeurilor biodegradabile, iar din 2011 și a lemnului. În mediul urban, cantitatea totală de deșuri colectate în perioada de referință a crescut esențial, de la circa 3,8 mii tone în 2007 la 11,3 mii tone în 2012, adică de circa 3 ori. În anul 2010 operatorul de salubritate a început evacuarea deșeurilor din mediul rural, în anul 2012 cantitatea transportată fiind de circa 393 tone.

La nivel de raion au fost construite 6 platforme de compostare a deșeurilor organice (2 - s. Navîrneț, 1 – or. Fălești, 2 – s. Bocani și 1- s. Ciolacu Vechi (com. Ciolacul Nou) și 4 compostoare pentru fermieri (s. Hiliuți, s. Navîrneț, s. Horești și s. Rediul de Sus (com. Albinețul Vechi). Acestea au fost construite în cadrul proiectelor ce au vizat gestionarea deșeurilor menajere implementate în raion. În perioada 2007-2012 în r-nul Fălești s-au acumulat în mediu 120,7 mii t/an de deșuri animaliere. Creșterea cantității deșeurilor organice în perioada 2010-2012 a fost determinată de majorarea numărului porcinelor și a păsărilor. În medie într-o gospodărie se dețin 0,2 bovine, 0,3 porcine, 1,2 ovine și caprine, 0,07 cabaline 6,3 păsări, iar masa anuală de gunoi de grajd acumulată în prezent într-o gospodărie constituie circa 4 tone.

Pentru or. Fălești și primăriile rurale din raion, se propune implementarea sistemului de colectare a deșeurilor prin PP. Operatorul de salubritate Î.M. DPGCL Fălești va fi responsabil de: colectarea, transportarea și depozitarea deșeurilor municipale solide de la populație, agenți economici și instituții publice, precum și de dezinsecție, dezinsecție și deratizare.

Proгноza generării deșeurilor municipale solide a fost realizată pentru perioada 2013-2020 în baza cantității de deșuri generate în anul 2012, a evoluției populației din raion, a gradului de acoperire cu servicii de salubritate, precum și în baza variației anuale a indicatorului de generare a deșeurilor municipale solide. Astfel, în perioada de prognoză se observă o creștere cu 56% a cantității de deșuri municipale solide generate de populația r-ului Fălești, de la 17,5 mii t/an în 2013 la 27,3 mii t/an în 2020, aceasta fiind determinată de majorarea anuală a indicatorului de generare a deșeurilor pe cap de locuitor. Prognoza cantității de deșuri municipale solide colectate la nivel raional înregistrează o creștere esențială de circa 3 ori, în 2013 aceasta fiind de 9,5 mii t/an, iar în 2020 de 24,8 mii t/an. Cantitatea de deșuri municipale solide generate și necolectate descrește semnificativ, de la 8,0 mii t/an în 2013 la 2,5 mii t/an în 2020 sau cu 68,7%. În anul 2015, în mediul urban, toată cantitatea de deșuri municipale solide generată de populație se prognozează a fi colectată.

Conform prognozelor, cantitatea colectată de deșuri municipale asimilabile din comerț, industrie și instituții înregistrează o creștere de 42,8% în perioada 2013-2020. Potrivit calculelor efectuate, cantitatea de deșuri colectată din grădini și parcuri va crește cu 30,2% în perioada de prognoză, cea din piețe cu 33,3%, iar cea a deșeurilor stradale la fel cu 33,3%.

Pentru a crea un management integrat al deșeurilor municipale solide în r-nul Fălești este necesar de a construi 680 PP și instala 2815 containere, dintre care 721 pentru hârtie și carton, 726 pentru sticlă, 684 pentru mase plastice și 684 pentru alte deșuri. În or. Fălești se necesită construirea a 16 platforme și procurarea a 82 de containere, iar în s. Fabrica de Zahăr – 6 platforme și 40 de containere. Pentru desfășurarea activității de evacuare a deșeurilor la nivelul întregului raion de către operatorul de salubritate, este necesară procurarea a 7

autogunoiere cu capacitatea de 8 m³ și 3 cu capacitatea de 22 m³, un excavator-încărcător, un buldozer, o mașină de tocat crengi, echipament de birou și tehnică de calcul.

Analiza cost-beneficiu descrie în detaliu costurile de investiții, precum și costurile generale de operare și întreținere a sistemului de management a deșeurilor municipale propus, pregătind și o estimare preliminară a valorii nete actualizate a întregii investiții. Principalele premise luate în calcul au constituit: (i) perioada de prognoză reprezintă 8 ani (2013-2020); (ii) tarifele pentru servicii sunt stabilite reieșind din necesitatea acoperirii costurilor operaționale și asigurării activității rentabile a întreprinderii; (iii) investiția va fi finanțată din surse și fonduri nerambursabile (granturi). Costurile investiționale sunt determinate pentru varianta construirii pe teritoriile primăriilor r-ului Fălești a 680 de PP a deșeurilor a câte 4 containere, dotarea operatorului de salubritate cu utililaj, echipament de birou și tehnică de calcul. Valoarea totală a investiției se estimează la 28,1 mil. lei sau 1,6 mil. Euro.

Luând în calcul faptul că operatorul de salubritate Î.M. DPGCL Fălești nu prevede o strategie de majorare a tarifelor pentru evacuarea deșeurilor și existența unui proiect de lege prin care va fi stabilită o nouă metodologie de calculare a tarifelor pentru serviciile de salubritate, am stabilit pentru perioada de prognoză tarifele existente în prezent.

În conformitate cu prevederile legislației în vigoare autoritățile publice locale au competența exclusivă și sunt responsabile pentru elaborarea și aprobarea normelor locale și a regulamentelor de funcționare a operatorilor pentru reglementarea activității serviciilor publice de gospodărie comunală. Având în vedere aceste prevederi se propune ca activitatea serviciului de salubritate din r-nul Fălești să fie reglementată de prevederile *Regulamentului privind colectarea deșeurilor în raionul Fălești*. Regulamentul elaborat va defini în detaliu: (i) domeniul de aplicare și accesul la serviciile de salubritate; (ii) condițiile și modalitățile în conformitate cu care se asigură serviciile de precolectare, colectare, transport și depozitare a deșeurilor municipale, precum și cele dezinfectie, dezinsecție și deratizare; (iii) modalitatea și periodicitatea de colectare; (iv) sortarea deșeurilor municipale și depozitarea controlată a acestora; (v) obligațiile personalului operativ de la stația de sortare; (vi) înființarea și administrarea depozitelor de deșeuri; (vii) regulile de menținere a curățeniei domeniul public; (viii) drepturile și obligațiile operatorului de salubritate și a utilizatorilor; (ix) tarifele; (x) sancțiunile pentru nerespectarea prevederilor regulamentului; (xi) indicatorii de performanță și evaluare a serviciilor de salubritate.

Pentru elaborarea unui management integrat al deșeurilor municipale solide, precum și pentru buna funcționare a operatorului de salubritate, care va asigura evacuarea deșeurilor municipale din localitățile raionului, s-a propus reorganizarea Î.M. DPGCL Fălești prin separarea serviciului de salubritate de subdiviziunea „Apă-Canal” și subdiviziunea „Termocom”. De asemenea, se recomandă ca odată cu extinderea serviciului de salubritate la nivel de raion, numărul statelor de personal să fie majorate de la 39 unități la 66 unități. Astfel, la sectorul *Curățenia sanitară* să fie adăugate 40 unități de personal (10 șoferi, 20 hamali, 8 operatori la stația de sortare, un mașinist-excavatorist și un buldozerist), iar la sectorul *Amenajarea teritoriului* – 26 unități (12 măturători, 3 hamali, 11 unități de muncitori, dintre care 4 unități pentru amenajarea spațiilor verzi).

Organizarea noului sistem de management a deșeurilor se propune a fi realizată în 5 etape, inclusiv: (i) elaborarea și aprobarea cadrului regulator de organizare și activitate; (ii) dezvoltarea capacității interne de management; (iii) construcția și darea în exploatare a PP, procurarea tehnicii și a echipamentului necesar; (iv) lansarea și desfășurarea activității sistemului nou de salubritate; (v) monitorizarea și evaluarea activității serviciului.